

DERS TANITIM ve UYGULAMA BİLGİLERİ

Dersin Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U+L (saat/hafta)	Türü (Z / S)	Yerel Kredi	AKTS
Tütün: Amerika'dan Cibali'ye Bir Kapitalizm Tarihi	KHAS 1356	Bahar	03+00+00	Seçmeli	3	5
Akademik Birim:	Ortak Dersler Bölümü					
Öğrenim Türü:	Örgün Eğitim					
Ön Koşullar	Yok					
Öğrenim Dili:	İngilizce					
Dersin Düzeyi:	Lisans					
Dersin Koordinatörü:	--					
Dersin Amacı:	Bu ders, günlük bir meta olan tütünün merceğinden küresel kapitalizmin tarihsel izleklerine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Ekiminden dağıtımına, üretimine ve tüketimine kadar bu metanın tarihi, kapitalizmin küresel tarihini inceleyerek hem kapitalizmin erken modern dönemden modern çağa kadar olan dönüşümünün izini sürmek hem de bu süreçte önemli rol oynayan çeşitli aktörleri ve onların tarihsel eyleyciliklerini tartışmak için önemli imkanlar sunar. Dersin amaçlarından bir diğeri, bir metanın tarihine odaklanarak bir yandan aktörlerin, bakış açılarının ve deneyimlerin çeşitliliğini, bir yandan da imparatorluk ve ulus devlet tarihine ilişkin izleklerin karmaşıklığını ortaya çıkarabileceğimizi göstermek, ve böylelikle de öğrencilerin Osmanlı ve Cumhuriyet tarihine dair eleştirel bir anlayış kazanmalarına yardımcı olmaktır. Dersin üçüncü ve aynı derecede önemli hedefi, öğrencilere Cibali Tütün Fabrikası'nın tarihini tanıtmak, burayı yalnızca bir bina (veya bir blok) olarak değil, daha geniş üretim, dağıtım ve tüketim ağlarının bir düğüm noktası olduğunu, ve mevcut haliyle de böyle olmaya devam ettiğini göstermektir. Bu sayede kampüs ve onu çevreleyen mahallelerle mekansal bağlarını da güçlendirmeyi hedeflemektedir.					
Dersin İçeriği:	Ders üç modülden oluşacak: İlkinde, keşiflere, plantasyonlara ve köleliğe, endüstriyel dönüşümlere, ve tüketim kalıplarına odaklanarak tütünün küresel tarihine yoğunlaşacağız. İkinci modülde tütünün Osmanlı İmparatorluğu'ndaki izleklerini, tütünle bağlantılı ticaret ağlarından yasaklama girişimlerine, Osmanlı halkının günlük yaşamındaki yerine ve Osmanlı/Türk sanat ve edebiyatındaki temsillerine uzanan geniş bir yelpazede inceleyeceğiz. Son modülde Cibali Tütün Fabrikası'nın, çalışanlarının ve çevresindeki Haliç mahallelerinin tarihine, geç Osmanlı ve Cumhuriyet Türk tarihindeki önemli sosyo-ekonomik ve politik süreçler bağlamında odaklanacağız. Öğrenciler ders boyunca günlüklerden anılara, posterlere, belgelere ve Rezan Has Müzesi'nde bulunan müze materyallerine kadar birçok kaynakla etkileşime girecekler.					
Dersin Öğrenme Çıktıları (ÖÇ):	• 1- kapitalizme ve onun dünya tarihindeki karmaşık izleklerine dair bir anlayış geliştirecek; • 2- metaların veya maddelerin politik, ekonomik, sosyal ve kültürel süreçleri makro ve mikro tarihsel düzeylerde nasıl bağlayabileceği üzerine düşünerek eleştirel becerilerini geliştirecek; • 3- tütün örneği ve tütünün üretim, dolaşım ve tüketim tarihleri aracılığıyla küresel, emperyal/ulusal ve yerel tarihler arasındaki kesişimlere ilişkin eleştirel bir anlayış kazanacak; • 4- ders sırasında yazma alıştırmaları, makale ödevleri ve sunumlar yoluyla yazılı ve sözlü becerilerini geliştirecek; • 5- çeşitli birincil ve ikincil kaynak türlerine aşinalık kazanarak araştırma becerilerini geliştirecek; • 6- ders içi tartışmalar ve münazaralar yoluyla kendi görüşlerini geliştirmeyi ve savunmayı ve bunları arkadaşlarıyla paylaşmayı öğreneceklerdir.					
Dersin Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Ders anlatımı (60-90 dk.); sınıf içi aktiviteler (yazma alıştırmaları; quiz'ler, sınıf içi tartışmalar, münazaralar, sunumlar); yazılı ödevler					

HAFTALIK PROGRAM

Hafta	Konular	Ön Hazırlık
1	Ders Müfredatının Tanıtımı ve Giriş	
2	Uyuşturucular ve Kapitalizm: Genel Bir	İlgili ödevin okunması

	Bakış	
3	Tütün ve Sömürge-Öncesi Amerika'da Kullanımı	İlgili ödevin okunması
4	Emperyalizm Çağında Tütünün Politik-Ekonomisi	İlgili ödevin okunması
5	Erken Modern Dünyada Tütün Kullanımı	İlgili ödevin okunması
6	Osmanlı İmparatorluğu'nda Tütün: İlk Karşılaşmalar	İlgili ödevin okunması
7	Tütün, Uyuşturucular, ve Osmanlı Siyaseti	İlgili ödevin okunması
8	Osmanlı Kültüründe Tütün Kullanımı	İlgili ödevin okunması
9	Sanayi Kapitalizmi Çağında Üretim ve Tüketim	İlgili ödevin okunması
10	Kaçakçılık, Kaçakçılar ve Devlet	İlgili ödevin okunması
11	Cumhuriyet Döneminde Üretim ve Tüketim	İlgili ödevin okunması
12	Cibali Tütün Fabrikası	İlgili ödevin okunması
13	Tütün ve Materyal Kültür	İlgili ödevin okunması
14	Son Değerlendirme ve Sunumlar	Final Ödevinin/Sunumunun hazırlanması

Kadir Has Üniversitesi'nde bir dönem 14 haftadır, 15. ve 16. hafta sınav haftalarıdır.

ZORUNLU ve ÖNERİLEN OKUMALAR

Al-Aqhişari, Ahmad al-Rumi. Against Smoking: An Ottoman Manifesto. Kube Publishing Ltd, 2016.

Balsoy, Gülhan. "Gendering Ottoman labor history: The Cibali Régie factory in the early twentieth century." International Review of Social History 54.S17 (2009): 45-68.

Benedict, Carol. Golden-silk smoke: a history of tobacco in China, 1550-2010. Univ of California Press, 2011

Goodman, Jordan. Tobacco in History: The Cultures of Dependence, Routledge, 2005.

Gürsoy, Özgür Burçak. "Struggle Over Regulation in the Turkish Tobacco Market: The Failure of Institutional Reform, 1938-1960." Turkish Studies 16.4 (2015): 588-607.

Nacar, Can. Labor and Power in the Late Ottoman Empire: Tobacco Workers, Managers, and the State, 1872-1912, Palgrave Macmillan, 2019.

Kieman, V. G. Tobacco: A History, London: Hutchinson Radius, 1991

Quataert, Donald. Social Disintegration and Popular Resistance in the Ottoman Empire, 1881-1908: Reactionsto European Economic Penetration, New York, 1983.

Ram, Haggai. "Middle East Drug Cultures in the Long View." The Oxford Handbook of Global Drug History (2022)

Selen, Eser, and Mary Lou O'Neil. "'I am here': women workers' experiences at the former Cibali Tekel Tobacco and Cigarette Factory in Istanbul." Gender, Place & Culture 24.8 (2017): 1165-1184.

Yilgür, Egemen. "Ethnicity, class and politicisation: Immigrant Roma tobacco workers in Turkey." Romani Studies 25.2 (2015): 167-196.

Vardağılı, E. Tutku. "Searching for Women's Agency in the Tobacco Workshops: Female Tobacco Workers of the Province of Selanik." A Social History of Late Ottoman Women. Brill, 2013. 47-63.

DİĞER KAYNAKLAR

DEĞERLENDİRME SİSTEMİ

Yarıyıl İçi Çalışmaları	Sayı	Katkı Payı (%)
Katılım	1	20
Ödev	4	20
Ara Sınavlar/Sözlü Sınavlar/Kısa Sınavlar	1	20
Final Sınavı	1	40
Total:	7	100

İŞ YÜKÜ HESAPLAMASI

Etkinlikler	Sayısı	Süresi (saat)	Toplam İş Yükü (saat)
Ders Saati	14	3	42
Uygulama	12	1	12
Dersle İlgili Sınıf Dışı Etkinlikler	12	3	36
Ara Sınavlar/Sözlü Sınavlar/Kısa Sınavlar	1	15	15
Final Sınavı	2	10	20
Toplam İş Yükü (saat):			125

1 AKTS = 25 saatlik iş yükü

PROGRAM YETERLİLİKLERİ (PY) ve ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) İLİŞKİSİ

#	PY1	PY2	PY3	PY4	PY5	PY6	PY7	PY8	PY9	PY10	PY11	PY12	PY13
OC1													
OC2													
OC3													
OC4													
OC5													
OC6													

Katkı Düzeyi: 1 Düşük, 2 Orta, 3 Yüksek